

Hogyan teremtsük meg a világot?

Faludi Ádám:
Hogyan teremtettem a világot;
Ezer apró cikk és ezer apró cikk breviáriuma, Széphalom Könyvműhely, Bp., 2010.

Hogyan teremtsük meg a világot? „Leülsz magaddal szemben, és nem emlékezel, hanem szögletes hangszeren kerek dallamokat játszol. Ennyi hangjegyed van, ennyi hangod. Aztán hátrafelé megismétled őket, amíg vissza nem érkezel hozzád. Ezek az alapok, a többi rögtönzés. Nem emlékezel, csak átadod.” – olvassuk egy nem olyan régen megjelent kötet fülszövegeként.

A *Hogyan teremtettem a világot – Ezer apró cikk és ezer apró cikk breviáriumának szerzője* 1951-ben született Freisinger Edeként. Később marad Freisinger a polgári életben, s lesz Faludi Ádám az irodalomban. Első kötete 1988-ban jelent meg. Volt többek között híradásipari technikus, lakatos, műszerész, távirat-kézbetűző, terményszárító, tanár, újságíró, alkalmi munkás, de leghosszabb ideig pedagógusként dolgozott 1974–1997 között. Az irodalmon túli kalandozásait és darabjait (például a képzőművészetieket) Freisinger néven szignálja mind a mai napig. A kötetben is megmutatja sokoldalúságát: olyan prózaíró, aki verseket is művel, s grafikai elemeket kanyarít köré. Miként békül össze benne eme két-három terület? Ő így válaszol egy interjúban: „Próbáltam már bedobozolni magam, de semmi értelme. Mintha egy felhőt próbálnék nejlonszatyorba gyömmöszölve hazavinni valami égbenyúló hegytetőről. Akad némi reneszánsz beütésem, de ez abból ered, hogy szélsőséges élethelyzetek alakítottak. Életem kezdete a természetben, folytatás városokban, műszaki végzettség, aztán magyar szak, tízegynéhány munkahely. Mindezek a tapasztalatok tágasságát adták, én voltam az olvasztótégely, azaz bármilyen helyzetben képessé tettek arra ezek az ismeretek, hogy önellátó legyek.

Elsősorban mégis költőnek tartom magamat, talán azért, mert itt minden irányú közeledés lehetséges az univerzum minden irányába. A prózát a költészet kiterjesztésének érzem, a képzőművészetet, zenét pedig a költészet írásban nem megjeleníthető részének. A költők leprózaíróznak, az írók leköltöznek, öregnek fiatal vagyok, fiatalnak meg öreg.” A *Hogyan teremtettem meg a világot* című műre is jellemző ez a kiterjesztés: a történetek átlirizálódnak, dominál a zeneiség, a megjelenítő- és ábrázolóképeség. A kötet lehetne „...egy

üzenet a palackban az új előbukkanóknak arról, hogy miért és hogyan működhetett egy világ villany nélkül azokban az időkben, amikor még kacsából készült a kacsaszír és disznóból a hús, a tej meg a tehénből származott. De nem az. Egy bűvárharangban kuksolva alámerülünk a múlt század közepébe és megvizsgáljuk teremtésünk alapépítményeinek állapotát. Ha elégedettek vagyunk vele, ha nem, a felszínre kell majd végül emelkednünk levegőért és villanyért.”

A múlt század derekán a „szabadság rezervátumában” világot teremteni komoly felelősséggel járó foglalatosság – ismeri el (fel) maga a szerző is. Mintegy hét esztendő (az író szempontjából az első és legfontosabb hét esztendőt) öleli fel a kötet, mikor megjelennek az első „bogarak” – ami mindenkinek van –, tiszta platóni idea, mert „Az a bogár nem ugyanaz, mint a tiéd, más mint az enyém, ez a bogár csak az övé”: megismeri a világ dolgait, megtanulja megnevezni őket, vagy egyszerűen két lábra állni, elindulni, még ha néha a moslékos vödörbe szédülünk is.

Aztán gyarapodni kezdenek az első ízben feliratú tárolóban a fogalmak, ezeket olvashatjuk a kötetben. „Egy lexikon, egy enciklopédia szószedetei, amelyekre nem is gondolsz a későbbiekben, csak használod őket, amíg magadat használni tudod. Ez egy ilyen breviárium. Az első ízben történetek, az első tapasztalatok, az első bogár leírásai. Zenélés hátrafelé az eltüntetett időben. A világoteremtés alapköveiből néhány, amelyekre rásütött a nap.”

A szerző felhívja a figyelmünket, hogy „Ne sajnáljuk azt, ami ezután következik majd. ... A mű elvész magától is, elsüllyed, belepi a gyom, és nem marad ott senki, aki emiatt értelmét vesztheti.” De igenis sajnáljuk, hogy az író példamutatása után, miután mi is felhoztuk, kiástuk a gyom alól a saját emlékeinket a világra való rácsodálkozásunkról, szülőhelyünkéről, a mi saját „Csillag”-nagyszüleinkről, szüleinkről, első barátainkról, elengedjük.

Faludi Ádám kötete ajánlott irodalom mindenkinek, aki szeretné összeállítani a saját breviáriumát. Remélem, olyan emberek teszik szatyrukba, táskájukba, könyvespolcukra a kötetet – hogy a breviárium jellegből adódóan „szócikkéként” olvassák –, akiknek valamiféle kötődése vagy őszinte érdeklődése van a vidéki, falusi élet iránt. Más is olvashatja természetesen. Olvashatja, de átélni talán mi, akik a fentiekhez tartozunk, inkább tudjuk, érezzük, megértjük a könyv megmosolyogtató, keserédes, megható történeteit, helyszíneit, amely nem csak a kisgyermek naiv rácsodálkozásából fakad.

Giczinger László